

مبانی حفاظت در سازمان‌ها

تألیف

سعید رضایی

دانشکده اطلاعات

معاونت پژوهش و تولید علم

۱۳۹۳

عنوان و نام پدیدآور	مبانی حفاظت در سازمان‌ها/ تألیف سعید رضایی.
مشخصات نشر	تهران: دانشکده اطلاعات، ۱۳۹۳. موسسه چاپ و انتشارات دانشکده اطلاعات
مشخصات ظاهری	۲۹۳ ص. ش ۱۸۳.
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه.
یادداشت	واژه‌نامه.
موضوع	حفاظت اطلاعات
موضوع	حفاظت اطلاعات -- ایران
شناسه افزوده	دانشکده اطلاعات. معاونت پژوهش و تولید علم
شناسه افزوده	دانشکده اطلاعات
رده‌بندی کتبه	۱۳۹۳ م / ۲ / UB ۲۵۰
رده‌بندی دیوید	۳۵۵ / ۳۴۳۲
شماره کتاب‌شناسی سی	۳۶۵۹۶

مشخصات

عنوان: مبانی حفاظت در سازمان‌ها

تألیف: سعید رضایی

ناشر: موسسه چاپ و انتشارات دانشکده اطلاعات

تاریخ انتشار: ۱۳۹۳

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۹۵۱-۱-۵

مطالب مندرج در کتاب، بیانگر دیدگاه‌های نویسنده است و به مفهوم تأیید توسط ناشر نمی‌باشد.

«تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کلی یا جزئی به هر صورت (چاپ، فتوکپی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است.»

تلفن: ۲۲۴۶۹۷۳۹

مقدمه ناشر

همان گونه که امروزه استقرار سازمان های اطلاعاتی در جوامع از شروط لازم و مقتضی دوام و بقا نظام ها به شمار می رود؛ ایجاد سازوکار مناسب جهت حفظ مأموریت ها، اماکن، اسناد، ابزار و اطلاعات، ارتباطات و کارکنان سازمان ها نیز ضامن دوام و بقا آنها محسوب می گردد.

صرف نظر از جایگاه این مهم در داخل سازمان ها اهتمام نسبت به برقراری سیستم های حفاظتی و لزوم حفظ ابزار ارتباطی اطلاعات به عنوان یکی از دغدغه های مشترک کلیه سازمان ها به شمار می رود.

امروزه حفاظت به عنوان جزء لاینفک تمامی فعالیت ها و مأموریت های سازمان به شمار می آید که بخش قابل توجهی از منابع هر سازمان و سرویس اطلاعاتی را به خود اختصاص داده است تا جایی که یکی از اهداف مشترک کلیه سرویس های اطلاعاتی، نهادینه کردن این مهم در اجزاء سیستم می باشد.

با ذکر این مقدمه پرداختن به مباحث حفاظتی و نیاز اقلام عامم کارکنان نسبت به رعایت اصول و ضوابط حفاظتی و تبیین ارتباط این اقدام با حفظ و بقا هر سازمان، ضروری خواهد بود.

گرچه در ظاهر، حفاظت به عنوان بخشی از فرآیند اطلاعات محسوب می گردد، لکن نقش و اهمیت حفاظت موجب شده تا پژوهشگران به این مهم توجهی ویژه داشته باشند. پر واضح است که آموزه های حفاظتی رفته رفته فربه تر گشته تا اینکه به عنوان «موضوعی مستقل» در واحدهای علمی سازمان های اطلاعاتی مورد شناسایی قرار گرفته است. در ادامه می توان اذعان داشت که موضوع حفاظت در مراکز آموزشی جامعه اطلاعاتی کشور ما دارای

بیکری نزار و نحیف و فاقد مبانی بنیادی بوده و از فقر منابع رنج می‌برد. لذا اثر حاضر در کنار تلاشهای دیگر اساتید و با هدف طرح مبانی حفاظت تدوین گردیده است.

در تألیف کتاب حاضر تلاش گردیده تا چارچوب دقیق مفهومی برای درک آسان‌تر مطالب در قالب ارکان حفاظت برای خوانندگان فراهم گردد و برای دستیابی به این مهم مطالب متعدد و متنوعی مرتبط با حفاظت در قالب چهار فصل به شرح زیر دسته‌بندی گردیده است:

در فصل اول عنوان «مبانی عام حفاظت» و در قالب پنج گفتار ضمن نقد و بررسی مفهوم حفاظت، مباحثی در خصوص حوزه و حدود، مسؤولیت‌های حفاظت، ضرورت و اهمیت حفاظت بیان شده و در انتها به محدودیت‌ها و مقدرات سازمان حفاظت اشاره گردیده است. همچنین در مبحث «وجه مشترک تعاریف حفاظت» با طرح چند پرسش اساسی، مقدمه‌ای برای طرح ارکان حفاظت فراهم گردید. ارکان حفاظت عبارت است از متغیرهایی که در صورت وجود تمامی آنان، حفاظت، ایجاد و در صورت حذف هر یک از آنان حفاظت بی‌معنا و نفی خواهد شد. متغیرهای مذکور در برابر سه پرسش اساسی ذیل تعیین می‌گردند:

۱ - حفاظت از چه؟ یا چه چیزی؟ پاسخ این سؤال عبارت است از کلیه موضوعاتی که باید مورد حفاظت قرار گیرند. دامنه این موضوعات متنوع بوده و شامل کلیه اخبار و اطلاعات، اماکن، اسناد، ارتباطات، اشخاص و... می‌گردد. بنابراین اولین متغیر در ارکان حفاظت، «موضوعات» یا «اهداف» می‌باشد.

طی فصل دوم و در پاسخ به پرسش اول تلاش گردیده با طرح ویژگی‌های اهداف حفاظتی، به مبانی و اصول طبقه‌بندی اهداف حفاظتی اشاره شده و در انتهای فصل نیز انواع موضوعات حفاظتی تشریح شود.

۲ - حفاظت در برابر چه چیزی؟ پاسخ این سؤال نیز عبارت است از کلیه تهدیدات بالقوه و بالفعلی که متوجه موضوعات یا اهداف حفاظتی می‌گردد. دامنه این تهدیدات نیز متنوع بوده و با توجه به نوع یا جنس موضوعات «اهداف» برآورد می‌گردد. بخش عمده‌ای از تهدیدات با توجه به گذشت زمان احصاء گردیده و بخش دیگری نیز با توجه به سایر شاخص‌های زمانی، مکانی و... در مقاطع مختلف تعیین می‌گردد. با توجه به مقدمه فوق دومین متغیر در ارکان حفاظت، «تهدیدات» اعم از بالقوه یا بالفعل خواهد بود.

طی فصل سوم نیز دومین رکن حفاظت مورد نقد و بررسی قرار گرفته و ضمن طرح ویژگی‌های مفهوم تهدیدات به انواع تهدیدات پرداخته و در انتها به موضوع برآورد و تجزیه و تحلیل تهدیدات اشاره گردیده است.

۳ - چگونگی تأمین اهداف در برابر تهدیدات؟ پاسخ به این سؤال عبارت است از کلیه اقداماتی که توسط واحدهای سازمانی طراحی و اجرا می‌گردد. بدیهی است اقدامات حفاظتی نیز به عنوان تابعی از جنس یا نوع موضوع «هدف» و نوع و چگونگی تهدید، تعیین و اجرا خواهد شد. دامنه و میزان شدت اقدامات حفاظتی نیز به تبع شدت و دامنه تهدید و اهمیت و ارزش موضوع و سایر ملاک‌های تابعه‌بندی اهداف حفاظتی تعیین خواهد شد.

بدیهی است حفاظت زمانی تحقق می‌یابد که هدفی در معرض تهدید «بالحق» یا بالفعل قرار گیرد. با این توضیح، «اقدامات»، سومین رکن از ارکان حفاظت خواهد بود که طی فصل چهارم ضمن اشاره به انواع اقدامات، سیاست‌ها و خط‌مشی‌های حفاظت مورد نقد و بررسی قرار گرفته و در انتها به اصول حفاظت اشاره گردیده است.

معاونت پژوهش و تولید علم

فهرست مطالب

فصل اول: مبانی عام حفاظت

۱۵	مفهوم حفاظت
۱۵	مفهوم آری - حفظ و حفاظت و سایر واژه‌های مترادف
۳۱	حوره و حدود حفاظت
۳۱	حورای مناظر
۳۳	حدود حفاظت (دایره حفاظت)
۳۹	مسئولیت حفاظت
۳۹	سطوح مسئولیت حفاظتی
۴۶	نگاهی دیگر به انواع مسئولیت‌های حفاظتی
۵۰	ضرورت و اهمیت حفاظت
۵۰	ضرورت و اهمیت حفاظت از منظر حفظ نظام
۵۳	ضرورت و اهمیت حفاظت از دیدگاه عقل (حجت عقل)
۵۳	ضرورت و اهمیت حفاظت بر اساس عرف
۵۴	ضرورت و اهمیت حفاظت بر اساس قانون فطرت
۵۵	ضرورت و اهمیت حفاظت بر اساس برهان خلف
۵۷	محدودیت‌ها و مقدورات حفاظت
۵۸	محدودیت‌های سازمان حفاظت
۶۲	مقدورات یا فرصت‌های حفاظت
۶۳	نتایج فصل
۶۴	پرسش‌های فصل اول
۶۶	پرسش‌های کاربردی

فصل دوم: اهداف (موضوعات) حفاظتی

۶۹	ویژگی‌های اهداف حفاظتی
۷۲	طبقه‌بندی اهداف (موضوعات) حفاظتی
۱۰۱	انواع اهداف حفاظتی
۱۲۵	نتایج فصل دوم
۱۲۵	پرسش‌های فصل دوم
۱۲۶	پرسش‌های کاربردی

فصل سوم: تهدیدات، حفاظتی

۱۲۹	مقدمه
۱۳۰	ویژگی‌های مفهوم تهدیدات
۱۴۵	انواع تهدیدات
۱۵۴	انواع تهدیدات از منظر وضع
۱۷۰	انواع تهدیدات از منظر حقیقی و منطقی
۱۷۲	برآورد و تجزیه و تحلیل تهدیدات
۱۷۲	مفهوم برآورد تهدیدات
۱۸۱	انواع برآورد تهدیدات و تکنیک‌های مربوطه
۲۰۰	تکنیک‌های آنالیز و برآورد تهدیدات
۲۱۳	نتایج فصل
۲۱۴	پرسش‌های فصل سوم
۲۱۴	پرسش‌های کاربردی

فصل چهارم: اقدامات حفاظتی

۲۱۸	انواع اقدامات حفاظتی
۲۳۵	سیاست‌ها و خط‌مشی‌های حفاظتی

۲۴۱	اصول حفاظت
۲۶۸	نتایج فصل
۲۶۹	پرسش‌های فصل چهارم
۲۷۰	پرسش‌های کاربردی
۲۷۱	واژه نامه فارسی - انگلیسی
۲۸۷	فهرست منابع

www.ketab.ir